

Uzasadnienie

Projekt planu ochrony rezerwatu został opracowany na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z uwzględnieniem art. 20 ust. 1, 2 i 3 tej ustawy. Zakres zrealizowanych prac został dostosowany do zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych rezerwatu. Projekt planu sporządzono uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. poz. 794).

Rezerwat pokrywa się powierzchniowo z obszarem Natura 2000 Puszcza Kozienicka PLH140035 i Ostoja Kozienicka PLB140013. W projekcie planu ochrony nie uwzględniono zakresu planu zadań ochronnych dla tych obszarów, gdyż zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie nr 13 z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Kozienicka PLB140013 (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 3826, z późn. zm.) oraz zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie nr 16 z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Kozienicka PLH140035 (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 3829, z późn. zm.) zostały ustanowione dla nich plany zadań ochronnych. Zgodnie z przepisem art. 20 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody w planie ochrony rezerwatu przyrody pokrywającego się w całości lub w części z obszarem Natura 2000 nie uwzględnia się zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, jeżeli dla obszaru tego ustanowiono plan zadań ochronnych.

W rezerwacie nie wyznacza się obszarów, na których można prowadzić działalność wytwórczą, handlową i rolniczą, wykonywać polowania oraz miejsc wprowadzania psów, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4, 11 i 16 ustawy o ochronie przyrody.

W rezerwacie nie wskazuje się obszarów ochrony ścisłej i krajobrazowej, o której mowa w art. 20 ust. 3 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody.

Rezerwatu nie udostępnia się dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa, o których mowa w art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody. Wskazać przy tym należy równolegle, że Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie zarządzeniem Nr 25 z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie wyznaczenia szlaku na terenie rezerwatu przyrody Brzeźniczka wyznaczył w rezerwacie szlak dopuszczony do ruchu rowerowego.

W zarządzeniu nie wskazano obszarów, ani miejsc udostępnianych dla badań naukowych. Mając na uwadze dbałość o zachowanie celu ochrony rezerwatu przyrody we właściwym stanie, udostępnianie rezerwatu w celu prowadzenia badań naukowych może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 24 i ust. 5 ustawy o ochronie przyrody. Uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie tego typu czynności gwarantuje z jednej strony nadzór nad ich rodzajem i metodyką zabezpieczając z drugiej strony rezerwat przed negatywnym oddziaływaniem realizowanych prac, czy też przed wykonywaniem prac badawczych, których tematyka nie wymaga ingerencji w ekosystem rezerwatu. Szeroki zakres i tematyka badań naukowych sprawia, że pełną kontrolę nad ich wpływem na rezerwat można zachować tylko poprzez rozpatrzenie indywidualnego wniosku. Nie występuje natomiast możliwość precyzyjnego zdefiniowania w planie ochrony dla wszystkich rodzajów badań jednego sposobu postępowania, który minimalizowałby ich negatywny wpływ na rezerwat.

Status prawny rezerwatu został określony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 10 kwietnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody Brzeźniczka (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 3951). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie kompleksu wielogatunkowych zespołów leśnych o cechach naturalnych charakterystycznych dla Puszczy Kozińskiej.

Pod względem administracyjnym rezerwat położony jest na terenie powiatu radomskiego, w gminie Pionki. Krajobraz rezerwatu reprezentuje krajobraz leśny o istotnych cechach naturalności i znacznej atrakcyjności wizualnej. Fragmenty starodrzewi mieszanych z niewielkim udziałem podszytu i podrostu stanowią wnętrza krajobrazowe o wysokich walorach, skraje rezerwatu wzdłuż dróg oraz doliny Zagożdżonki stanowią natomiast bardzo atrakcyjne ciągi i osie widokowe. Brak tu elementów dysharmonijnych, krajobraz nie podlega istotnym przemianom i nie występują zagrożenia mogące mieć wpływ na jego atrakcyjność. Ekosystemy leśne zajmują ponad 98% powierzchni rezerwatu, ekosystemy wodne zajmują niespełna 2% jego obszaru, inne typy ekosystemów zajmują niewielkie, nieznaczące w skali rezerwatu powierzchnie na obrzeżach zbiorników wodnych lub lasu. Największą powierzchnię w rezerwacie, zajmuje las świeży w wariacie umiarkowanie świeżym. Ten typ siedliskowy wykształcił się na glebach pływowych (brunatnych i właściwych) oraz rdzawych brunatnych. Występują na tym siedlisku drzewostany mieszane z dębem, sosną i brzozą lub świerkiem lub drzewostany dwupiętrowe z sosną i dębem w piętrze pierwszym oraz grabem, dębem i brzożą w piętrze drugim. Drugim siedliskowym typem lasu, który panuje w drzewostanach rezerwatu, jest las mieszany świeży w wariacie umiarkowanie świeżym. Las mieszany świeży tworzą drzewostany dwupiętrowe z sosną, świerkiem i dębem w piętrze pierwszym oraz jodłą, świerkiem i grabem w piętrze drugim a także drzewostany sosnowe, świerkowe lub mieszane z dębem, grabem, olszą, świerkiem, brzożą i sosną. Ten siedliskowy typ lasu wykształcił się

na glebach rdzawych brunatnych. Rezerwat obejmuje swym zasięgiem fragment doliny rzeki Zagożdżonki oraz niewielkiego strumienia Studziennik. Zagożdżonka w granicach rezerwatu płynie w otoczeniu zarastających łąk, doliną o szerokości 50-200 m, zagłębioną od kilku do kilkunastu metrów w stosunku do otaczającego terenu. Największym zagrożeniem dla wód rzeki Zagożdżonki są ścieki gromadzone w nieszczelnych i opróżnianych w sposób niekontrolowany szambach. Na terenie rezerwatu występuje stosunkowo naturalny układ zbiorowisk roślinnych. W większości wykształcają się one zgodnie z podłożem i potencjałem siedliska. Występują tu jednak płaty różniące się stanem zachowania oraz składem gatunkowym i fizjonomią zbiorowisk, gdyż część z nich jest przekształcona. Dominującymi zbiorowiskami są grądy, które zajmują większą część rezerwatu oraz kontynentalny bór mieszany, rozmieszczony głównie w jego południowo wschodniej części. Stan siedlisk grądowych jest zróżnicowany. Drzewostany, których zwarcie wynosi około 75%, stanowią przede wszystkim dąb szypułkowy i sosna zwyczajna z liczną domieszką grabu. Najlepiej wykształcone płaty grabu położone są na wschodnim brzegu rzeki Zagożdżonki. Na tym obszarze są one bardzo bogate w gatunki charakterystyczne, a także rzadkie i chronione, a struktura całej fitocenozy jest zróżnicowana. Grądy bezpośrednio sąsiadują z łągiem jesionowo-olszowym, co powoduje, że w strefie ekotonowej wykształca się wąski pas fitocenozy posiadającej cechy obu zbiorowisk, a lokalnie nawet fragmenty o cechach łągi wiązowej. Siedlisko niżowego łągi jesionowo-olszowego jest obecne tylko w postaci niewielkiego płatu w południowej części rezerwatu oraz na skraju doliny Zagożdżonki. Drzewostan buduje głównie olsza czarna, która pokrywa około 80% powierzchni. Dominującymi gatunkami pod względem miąższości martwego drewna są sosna (44%) i dąb (31%). Spośród pozostałych lokalne znaczenie mają olcha, świerk, jesion i grab. Udział miąższościowy pozostałych gatunków jest nieznaczący. Flora omawianego obszaru charakteryzuje się stosunkowo wysokim stopniem naturalności, gatunki synantropijne występują w bardzo niedużych ilościach, głównie przy granicach oraz przy drodze gruntowej przecinającej rezerwat. Nie odnotowano żadnych gatunków inwazyjnych poza niecierpkim drobnokwiatowym, który nie osiąga tu dużej liczebności, oraz dębem czerwonym, występującym sporadycznie.

Główną grupą zagrożeń dla przedmiotów ochrony w rezerwacie są zagrożenia antropogeniczne związane z niekontrolowaną penetracją jego wnętrza przez turystów. Związane jest to z wysoką presją rekreacyjną, sportową i turystyczną ze strony położonej w niewielkiej odległości od rezerwatu miejscowości Pionki. Zagrożenia wewnętrzne obecnie nie występują, ponieważ środowisko rezerwatu wykazuje wysoką stabilność, która jest charakterystyczna dla lasów zróżnicowanych gatunkowo i wiekowo. Pomimo, że w rezerwacie znaczny udział mają drzewostany sosnowe sztucznego pochodzenia nie stwierdzono tu zagrożenia związanego z ich rozpadem, spowodowanym przez uszkodzenia grzybowe

lub owadzie. Fragmenty drzewostanów sosnowych są częściowo zainfekowane przez grzyby korzeniowe: opieńkę i hubę korzeni, jednak rozmiar powodowanych przez te grzyby uszkodzeń jest niewiele większy od naturalnego. Masowo pojawiającego się w rezerwacie odnowienia grabu nie można uznać za zagrożenie. W niektórych fazach rozwojowych siedlisk grądowych jego dominacja ilościowa jest naturalna. W drzewostanach dębowo-jodłowych tworzy on czasowo drugie piętro, którego trwałość, ze względu na cechy biologiczne jest ograniczona. W porównaniu do jodły czy dębu, które w warunkach naturalnych osiągają wiek 300-400 lat, grab jest gatunkiem krótkowiecznym. W czasie jednego cyklu życia drzewostanu dębowo-jodłowego, grab odnawia się pod okapem często kilkakrotnie, z tym, że tylko jego pierwsze pokolenie powstaje głównie z obsiewu i jest w stanie dotrzeć do 80-100 lat. Pozostałe pokolenia wykształcają się zasadniczo z odrośli i są coraz bardziej krótkowieczne. Grab jest jednym z gatunków tworzących pierwotne siedliska grądów i jego obecność, w mniejszym lub większym udziale (w zależności od fazy rozwoju ekosystemu leśnego) jest naturalna. Ponadto, ze względu na długowieczność jodły i dębu, przejściowy wysoki udział grabu w dnie lasu i drugim piętrze nie jest sprzeczny z ustanowionym dla rezerwatu celem ochrony.

Kilkanaście lat temu założono w rezerwacie szereg gniazd. Przyjęto wtedy koncepcję ochrony polegającą na „udzieleniu drzewostanom rezerwatu pomocy w zachowaniu przedmiotów ochrony”. Wykonanie tych zabiegów było prawidłowe i przyspieszyło zainicjowanie powstania nowego pokolenia złożonego z gatunków docelowych (dębu, buka i jodły). W projekcie planu przyjęto koncepcję, która zakłada, że w rezerwacie należy wykonywać tylko niezbędne zabiegi, których zaniechanie zagrozi trwałości przedmiotów ochrony. Nie projektuje się kontynuowania wprowadzania odnowień sztucznych. Zakłada się również ograniczenie pielęgnacji młodników powstałych z istniejących odnowień sztucznych. Zabieg pielęgnacyjny o charakterze czyszczeń późnych należy wykonać tylko w młodszych gniazdach, jako działanie będące następstwem wykonanych zabiegów w latach poprzednich. Pozostawienie tych odnowień bez pielęgnacji doprowadziłoby najprawdopodobniej do ich zaniku (młode okazy dębu wprowadzone sztucznie nie wytrzymałyby konkurencji z bardziej ekspansywnymi gatunkami, głównie grabem). Uznano przy tym, że wprowadzone w latach poprzednich podsadzenia złożone z gatunków cienioznośnych (buk, jodła) aktualnie nie są w istotny sposób zagrożone. Gatunki te wykazują się dużą plastycznością i wytrzymują konkurencję międzygatunkową. Stąd też nie ma konieczności wspierania ich rozwoju zabiegami ochronnymi, który należy pozostawić procesom naturalnym.

Zakłada się, że realizacja planu będzie miała pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze rezerwatu. Istotny będzie także wpływ na tereny sąsiednie, skuteczna ochrona przyrody rezerwatu będzie skutkowałą utrzymaniem właściwego stanu lub poprawą wartości wskaźników oceny stanu siedlisk przyrodniczych Natura 2000.

Z dokumentów planistycznych na terenie rezerwatu obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pionki – zmienione uchwałą nr XLII/259/2014 Rady Gminy Pionki z dnia 2 września 2014 r. Studium nie wprowadza zagospodarowania mogącego stanowić zagrożenie dla rezerwatu przyrody.

Rezerwat położony jest w granicach dużego kompleksu leśnego zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, stanowiącego swojego rodzaju otulinę chroniącą go przed zagrożeniami zewnętrznymi. W związku z brakiem zagrożenia utraty trwałości otaczających rezerwat lasów, nie określono w stosunku do nich wskazań do dokumentów planistycznych.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych, celem zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie:

1) podał do publicznej wiadomości, poprzez wywieszenie informacji o przystąpieniu do sporządzania projektu planu ochrony oraz wyłożeniu w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie dokumentacji przygotowanej na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony i projektu planu ochrony:

a) w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,

b) w siedzibie Urzędu Gminy,

c) w siedzibie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe,

d) w lokalnej gazecie.

W ramach przeprowadzonego postępowania z udziałem społeczeństwa wnioski i uwagi do wyłożonego projektu planu ochrony wnieśli:

1. Nadleśnictwo Zwoleń.

1) *Brak lokalizacji gatunków flory i fauny, w tym chronionych, według podziału administracyjnego LP (np. tab. 12, str. 50), brak polskich nazw gatunków i informacji o rodzaju ochrony (tab. 14, str. 55). Niepełne listy gatunków (np. tab. 21, str. 69). Brak tabeli ssaków. Brak uzasadnienia do proponowanej otuliny. Brak lokalizacji opisanych profili glebowych. Brak daty, współrzędnych zdjęć fitosocjologicznych na mapie. Na mapie działań czynnych brak szczegółowej lokalizacji konkretnych zabiegów.*

Przy określaniu zakresu, jaki winien zawierać plan ochrony, zawsze trzeba mieć na względzie, że jest to akt prawa miejscowego, regulowany normami prawnymi określonymi w ustawie o ochronie przyrody. Instrumentem prawnym definiującym w sposób ogólny założenia, jakie powinien uwzględniać plan ochrony oraz jego elementy składowe, jest regulacja zawarta w art. 20 ustawy o ochronie przyrody. Szczegółowe rozwiązania z tym związane zostały zawarte natomiast w akcie wykonawczym do ustawy o ochronie przyrody, jakim jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody. Analiza art. 20 ustawy o ochronie przyrody pozwala stwierdzić, że plan ochrony składa się z elementów, których zakres został sztywnie określony w ust. 3 tego artykułu. Zastosowana przez prawodawcę forma tej regulacji sprawia, że plan ochrony nie może wykraczać poza jej ramy. Wskazać przy tym należy również, że plan ochrony wykraczający poza ustawowo określony zakres, byłby ustanowiony bez podstawy prawnej. Zakładając racjonalność ustawodawcy można przyjąć, że uchwalając przepisy o ochronie przyrody wziął pod uwagę, że specyfika ochrony przyrody sprawia, że nie ma dwóch identycznych obiektów podlegających tej samej ochronie. Przejawia się to w sposobie zredagowania art. 20 ust. 1 i 2 tej ustawy, określających problemy, jakie winny zostać uwzględnione w planie ochrony oraz sposób prowadzenia prac przy jego sporządzaniu. W treści tej regulacji określono, że przy opracowywaniu planu ochrony należy skupić się na identyfikacji zagrożeń, ocenie stanu przyrody i opracowaniu koncepcji ochrony ukierunkowanej na eliminacji lub ograniczeniu zagrożeń. Plan ochrony musi spełniać ustawowo wymagane funkcje i zgodnie z orzeczeniem z dnia 14 grudnia 2010 r. (IV SA/Wa 1957/10) Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie winien on skupiać się na sposobach eliminacji lub minimalizacji zagrożeń dla przyrody. Zarówno dokumentacja jak i projekt zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie zawiera określony przepisami zakres i głównym celem, dla którego je sporządzono, jest zdefiniowanie zagrożeń oraz sposobów ich eliminacji. Planu ochrony rezerwatu nie tworzy się w celu wykazania występujących w rezerwacie wszystkich gatunków roślin czy też zwierząt, lecz głównym jego zadaniem jest zaplanowanie czynnej ochrony w zakresie niezbędnym do wyeliminowania zagrożeń dla celu ochrony rezerwatu. Zgodnie bowiem z obowiązującymi przepisami zakres inwentaryzacji zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych w rezerwacie przyrody obejmuje elementy niezbędne do zaplanowania jego ochrony. Nie zachodzi, zatem potrzeba wykazywania w planie ochrony wszystkich występujących w rezerwacie gatunków roślin, zwierząt, czy też lokalizacji wszystkich miejsc, w których były prowadzone prace na potrzeby jego sporządzenia. Tym niemniej uzupełniono dokumentację o wskazane dane;

- 2) *należy wykreślić nadleśnictwo z podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działań ochronnych (zabiegi ochronne o charakterze czyszczeń...) lub wprowadzić zapis, że działania będą możliwe po zapewnieniu środków finansowych na dany cel (załącznik nr 6 do projektu zarządzenia).*

W związku z tym, że plan ochrony nie obejmuje zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 usunięto z niego informację o podmiotach odpowiedzialnych za wykonanie działań ochronnych;

- 3) *nie uwzględniono prac związanych z funkcjonowaniem drogi przebiegającej wzdłuż granicy rezerwatu wycinka drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu, sprzątanie śmieci. Zapis o cięciach brzegowych wokół gniazd należy skonsultować z nadleśnictwem (załącznik nr 6 do projektu zarządzenia).*

Na terenie rezerwatu przyrody obowiązują ograniczenia, które zostały zdefiniowane w art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, jako zamknięty katalog zakazów. Ustawodawca uchwalając ten przepis wskazał równolegle, poprzez art. 15 ust. 2 tej ustawy, że pomimo wielkiej wagi, jaką należy przywiązywać do kwestii ochrony przyrody, to jednak w pewnych sytuacjach, takich jak prowadzenie akcji ratowniczej bądź podejmowanie działań mających na celu utrzymanie terenu w stanie niezagrażającym bezpieczeństwu, konieczne jest wysunięcie na plan pierwszy ochrony ludzi, w szczególności ich zdrowia i życia czy też mienia. W chwili zaistnienia na obszarze rezerwatu sytuacji, która stwarza zagrożenie dla zdrowia, życia czy też mienia ludzi, zwolnienie od obowiązujących zakazów wynika bezpośrednio z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody i nie wymaga konkretyzacji w żadnej innej formie. Należy zatem uznać, że utrzymywanie bezpieczeństwa użytkowników dróg biegnących wzdłuż rezerwatu jest dopuszczone bezpośrednio przez ustawę o ochronie przyrody i nie może być normowane planem ochrony. Wprowadzenie w planie ochrony przepisu dotyczącego działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym. Zakres cięć brzegowych zmodyfikowano w stosunku do proponowanego we wstępnej wersji opracowania i nie dotyczą one Nadleśnictwa Zwoleń;

- 4) *brak zapisu o proponowanej przez nadleśnictwo otulinie, zapis 500 m od granic rezerwatu jest zbyt ogólny.*

Plan ochrony nie jest aktem prawnym, którym można wyznaczyć otulinę rezerwatu i z tych względów nie stanowi ona przedmiotu postępowania prowadzonego w ramach jego procedowania. Wskazany w uwadze zapis dotyczy wskazań do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W związku z brakiem zagrożenia utraty trwałości otaczających rezerwat lasów, odstąpiono od określania w stosunku do nich wskazań do dokumentów planistycznych (rezerwat położony jest w granicach dużego kompleksu leśnego

zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, stanowiącego swojego rodzaju otulinę chroniącą go przed zagrożeniami zewnętrznymi). Uwzględniając wniesioną uwagę przeredagowano w tej części treść planu ochrony tj. wymieniono działki ewidencyjne, których przepis ten dotyczy;

- 5) *ustalenia dotyczące gruntów położonych w obrębie 500 m od granicy rezerwatu na dz. ewid. nr 615 obrębu Garbatka – Letnisko znajduje się osada do rozbiórki, a w przyszłości powierzchnia do odnowienia – należy wprowadzić stosowne zapisy.*

Wskazany w uwadze zapis dotyczy wskazań do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W związku z brakiem zagrożenia utraty trwałości otaczających rezerwat lasów, odstąpiono od określania w stosunku do nich wskazań do dokumentów planistycznych (rezerwat położony jest w granicach dużego kompleksu leśnego zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, stanowiącego swojego rodzaju otulinę chroniącą go przed zagrożeniami zewnętrznymi). Uwzględniając wniesioną uwagę przeredagowano w tej części treść planu ochrony tj. wymieniono działki ewidencyjne, których przepis ten dotyczy;

- 6) *brak wskazań podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie oznakowania rezerwatu (rezerwat, szlaki), sprzątanie rezerwatu, monitoring, itd., co z finansowaniem tych zadań.*

Plan ochrony nie obejmuje zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, tym samym nie ma podstaw do podawania w nim informacji o podmiotach odpowiedzialnych za wykonanie działań ochronnych. Koszt działań ochronnych będzie finansowany z różnych źródeł i nie ma podstaw do ich definiowania w treści planu ochrony;

- 7) *należy zapewnić dostęp do łąk miejscowej ludności – wyznaczenie drogi, wycięcie/utrzymanie linii oddziałowych.*

Kwestię ruchu pojazdów rolniczych po wskazanej w uwadze drodze reguluje załącznik nr 1 do zarządzenia. Utrzymanie rolniczego sposobu użytkowania gruntów otaczających rezerwat, jest istotnym czynnikiem wpływającym na prowadzoną w nim ochronę. Zmiana przeznaczenia sąsiadujących z rezerwatem gruntów rolnych została zdiagnozowana w planie ochrony, jako zagrożenie zewnętrzne. W opracowanej koncepcji ochrony rezerwatu, jednym z zaplanowanych sposobów eliminacji tego zagrożenia, jest umożliwienie dojazdu sprzętu rolniczego do przyległych pól. Wskazuje się ponadto, że zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 18 ustawy o ochronie przyrody generalne zniesienie obowiązującego w rezerwacie zakazu ruchu pojazdów poza drogami publicznymi może nastąpić wyłącznie odrębnym zarządzeniem regionalnego dyrektora ochrony środowiska, o charakterze aktu prawa wewnętrznego;

- 8) *należy wziąć pod uwagę możliwość remontu/budowy i utrzymania drogi biegnącej przez oddz. 84, 87, używanej przy realizacji zadań gospodarczych dojazd pożarowy.*

Na terenie rezerwatu przyrody obowiązują ograniczenia, które zostały zdefiniowane w art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, jako zamknięty katalog zakazów. Ustawodawca uchwalając ten przepis wskazał równolegle, poprzez art. 15 ust. 2 tej ustawy, że pomimo wielkiej wagi, jaką należy przywiązywać do kwestii ochrony przyrody, to jednak w pewnych sytuacjach, takich jak prowadzenie akcji ratowniczej bądź podejmowanie działań mających na celu utrzymanie terenu w stanie niezagrażającym bezpieczeństwu, konieczne jest wysunięcie na plan pierwszy ochrony ludzi, w szczególności ich zdrowia i życia czy też mienia. W chwili zaistnienia na obszarze rezerwatu sytuacji, która stwarza zagrożenie dla zdrowia, życia czy też mienia ludzi, zwolnienie od obowiązujących zakazów wynika bezpośrednio z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody i nie wymaga konkretyzacji w żadnej innej formie. Pożary lasów, ze względu na swe niespodziewane powstanie i szybkie rozprzestrzenianie się, mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia wielu osób oraz mogą zagrażać mieniu w wielkich rozmiarach. Przeciwdziałanie powstaniu pożaru czy też podejmowanie działań ratowniczych w sytuacji powstania pożaru lasu są, w rozumieniu art. 163 § 1 ustawy Kodeks Karny, czynnościami związanym z bezpieczeństwem powszechnym. Z chwilą zajścia sytuacji bezpośredniego zagrożenia pożarowego, utrzymanie dróg przeciwpożarowych ma istotne znaczenie dla zapewnienia właściwego bezpieczeństwa powszechnego. Z tych względów wprowadzenie w planie ochrony regulacji dotyczących działań przeciwpożarowych stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym;

- 9) *zapisy dotyczące zasobów martwego drewna należy szczegółowo przeanalizować. Z uwagi na postępujący problem z kornikiem ostro zębnym i chrabąszczami w drzewostanach nadleśnictwa zasadne jest wprowadzenie do planów ochrony stosownych zapisów w tym zakresie – identyfikacja zagrożeń, możliwość ograniczania, itp.*

Ryzyko wystąpienia i skala zagrożenia ze strony czynników abiotycznych i biotycznych jest niezwykle trudna do przewidzenia, ze względu na ich niewielką przewidywalność i trudność w ocenie rozmiarów, w jakich mogą one wystąpić. W szczególności lasy narażone są na działanie coraz częściej zdarzających się w ostatnich latach ekstremalnych zjawisk atmosferycznych, głównie wiatrów, których wystąpienie jest nie do przewidzenia w danym roku. Z tych względów, zjawisko zagrożenia ze strony czynników naturalnych np.: owady czy wiatry nie posiada przymiotu faktycznej, rzeczywistej możliwości jej powstania, lecz tylko abstrakcyjnej możliwości wystąpienia takiej sytuacji w nieokreślonej przyszłości i w nieokreślonym rozmiarze. Przeprowadzenie oceny wpływu danego zjawiska na rezerwat, a co za tym idzie określenie działań zapobiegających skutkom, jakie może ono nieść za sobą, możliwe jest przy

znanych jego rozmiarach, miejscu wystąpienia itp. Nie można rozpoznać uciążliwości zjawiska bez jednoznacznego sprecyzowania tego pojęcia, poprzez określenie choćby minimalnych rzeczywistych parametrów w tym zakresie. Konstruowanie planu ochrony, będącego aktem prawa miejscowego, wyłącznie na podstawie ogólnych przypuszczeń, mogłoby doprowadzić do wydania błędnych przepisów prawa, które w skrajnych przypadkach mogłyby negatywnie wpływać na ochronę przyrody rezerwatu. W związku z powyższym, wskazanych w uwadze czynników, których już samo powstanie oraz zakres są trudne do przewidzenia, nie ujęto w samym zarządzeniu, a opisano je w sporządzonej na jego potrzeby dokumentacji. Zwrócić w tym miejscu należy również uwagę, na konstrukcję przepisów ustawy o ochronie przyrody i wydanego do tej ustawy aktu wykonawczego regulujących zasady opracowywania planu ochrony rezerwatu przyrody. Sporządzając ten dokument identyfikuje się i ocenia istniejące oraz potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne. Zagrożenia ocenia się w odniesieniu do całości przyrody oraz poszczególnych jej składników, biorąc pod uwagę ich wpływ w szczególności na naturalne procesy przyrodnicze, siedliska przyrodnicze, ekosystemy, siedliska oraz populacje roślin, zwierząt lub grzybów czy też różnorodność ekosystemów. Prawodawca konstruując przepisy prawa w takiej formie, zawęził zakres niezbędnych do wykonania prac oraz przepisów definiowanych w planie ochrony, do czynności, których zakres jest mierzalny, tj. daje się zidentyfikować na tyle dokładnie, że w oparciu o pozyskane dane możliwe jest określenie sposobu wykonania czynności, aby zminimalizować lub wyeliminować negatywne następstwa danego zjawiska. Istotną kwestią mającą wpływ na planowanie działań w rezerwacie, jest ocena występujących zaburzeń w naturalnym jego układzie, dająca odpowiedź czy stanowią one zagrożenie dla ekosystemu rezerwatu. Może okazać się, że z uwagi na zróżnicowane, bogate i w miarę naturalne środowisko rezerwatu, dany czynnik naturalny nie będzie ujemnie wpływać na jego przyrodę. W wielu przypadkach stanowią one bowiem niezbędny element funkcjonowania ekosystemów. Należy również wskazać, że przepisy planu ochrony nie wykluczają, w sytuacji powstania zagrożenia dla walorów przyrodniczych rezerwatu, prawa ubiegania się o stosowne zezwolenie wydawane przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w trybie art. 15 ust. 4 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody.

2. Nadleśnictwo Kozienice.

- 1) *W załączniku do projektu Zarządzenia wprowadzającego Plan Ochrony została zawarta „identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla rezerwatu”. Lista zagrożeń dotyczy jedynie przedmiotów ochrony zainwentaryzowanych w PZO Obszarów Natura 2000 (siedlisk i gatunków chronionych), w których granicach rezerwat się zawiera. Brak jest natomiast odniesienia się do występujących zagrożeń dla głównego celu ochrony , dla którego rezerwat został powołany, tj. zachowania wielogatunkowych naturalnych zespołów leśnych,*

charakterystycznych dla Puszczy Kozienskiej, tzn. drzewostanów dębowo-sosnowych. Skoncentrowanie uwagi projektanta na elementach będących przedmiotami ochrony w Obszarach Natura 2000 (które szczegółowo zostały zawarte w PZO Obszarów), a zignorowanie głównego celu ochrony w rezerwacie, jakim jest zachowanie drzewostanów (warunkujące jednocześnie zachowanie opisanych przedmiotów ochrony, tj. siedlisk i gatunków), jest w opinii Nadleśnictwa, podstawowym błędem rzutującym w konsekwencji na jakość i wartość merytoryczną Projektu.

Rezerwat położony jest w granicach dużego kompleksu leśnego zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, tworząc z nim jedną powiązaną całość. System ten stanowi wzajemnie uzupełniający się układ przestrzenny, pozwalający funkcjonować w jego obrębie najwyższej, po parkach narodowych, formie ochrony przyrody. Ochrona przyrody będzie skuteczna, jeżeli występujące zagrożenia będą rozpatrywane w kontekście całej przestrzeni środowiska przyrodniczego, jako jednej spójnej przestrzeni. Dzięki trwałości otaczających rezerwat lasów, możliwe jest utrzymanie zachodzących w nim procesów ekologicznych odpowiedzialnych za stabilności jego ekosystemów. Brak zagrożeń dla trwałości otaczających rezerwat lasów sprawia, że nie zachodzi w rezerwacie zagrożenie utraty jego celu ochrony tj. kompleksu wielogatunkowych zespołów leśnych o cechach naturalnych charakterystycznych dla Puszczy Kozienskiej. Wskazać ponadto należy, że cel ochrony rezerwatu kompleks wielogatunkowych zespołów leśnych o cechach naturalnych pokrywa się z przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000, którymi są siedliska leśne takie jak grądy czy też łągi oraz gatunki zwierząt je zasiedlające takie jak pachnica dębowa, zgniotek cynobrowy, dzięcioł czarny czy też dzięcioł średni;

2) *rezerwat Brzeźniczka w obecnych granicach istnieje od 1989r, kiedy zostały objęte ochroną zaawansowane wiekowo drzewostany mieszane o dużym stopniu naturalności, choć wiadomym jest, że drzewostany w Puszczy Kozienskiej są od wielu pokoleń drzewostanami gospodarczymi (różnego pochodzenia). Dlatego w momencie objęcia ich ochroną, drzewostany te znajdowały się na różnych etapach realizacji rębni, żywicowania bądź innych faz zadań gospodarczych. Kontynuację tych zadań zaplanowano również w pierwszym planie zadań ochronnych, tj. „Planie Zagospodarowania rezerwatu częściowego „Brzeźniczka” na okres od 1.I.1989 do 31.XII.1998”. Plan ten obejmował np: wykonanie 13, 26 ha pow. zredukowanej cięć rębnych (na 47, 18 ha powierzchni manipulacyjnej), 17, 65 ha odnowień, 67, 09 ha trzebieży i inne (w tym usuwanie posuszu). Dopiero po wyekspirowaniu w/w planu w praktyce zaniechane zostało wykonywanie zabiegów gospodarczych. Obserwacje wynikające z kilkunastoletniego okresu braku ingerencji w d-stany rezerwatu Brzeźniczka mają dwojaki charakter. Zjawiskiem pozytywnym z punktu widzenia ochrony bioróżnorodności są postępująca renaturalizacja d-stanów oraz wzrost udziału*

drewna martwego. Zjawiskiem negatywnym jest obserwowana regresja świadcząca o postępującym rozpadzie drzewostanów rezerwatu. W chwili obecnej w drzewostanach rezerwatu masowo wydziela się posusz(głównie So ale również Db i innych gatunków) – w niektórych fragmentach rezerwatu udział drewna martwego (głównie w postaci uschniętych drzew stojących) sięga obecnie, szacunkowo $>50\text{m}^3/\text{ha}$,co z uwagi na fakt, że jeszcze do 1998 roku posusz z rezerwatu był usuwany, wskazuje na duże tempo zamierania drzew. Przyczynami tego zjawiska są szkody od owadów i patogenów grzybowych: w przypadku So od czyrenia So, przypląszcza granatka (zagospodarowanie tutejszych d-stanów rębniami gniazdowymi spowodowało podatność na opanowanie przez przypląszczka), innych owadów przyczyniających się do defoliacji koron (w niektórych wydzieleniach występuje znaczny udział drzew So ze współczynnikiem defoliacji $>50\%$), w przypadku Db od opiętków, innych szkodników wtórnych, huby ogniowej, zamierania koron Db i innych. Sytuacja ta determinuje niekorzystne zmiany w drzewostanach rezerwatu objawiające się: spadkiem zasobności drzewostanów, zmianami składów gatunkowych, spadkiem przyrostów, itp. Powyższe można prześledzić na opisanych poniżej zmianach w przykładowych wydzieleniach rezerwatowych: oddz. 94a – wg stanu z roku 1989 ; 7So, 2Db,1 Gb – pow. 8,25 ha- wiek 110 lat, zasobność; $290\text{m}^3/\text{ha}$ – 2395m^3 w całym wydzieleniu, oddz. 94a – wg stanu z roku 2011; 5So, 5Db – wiek 132 lata, zasobność $236\text{m}^3/\text{ha}$, 1955m^3 w całym wydzieleniu, oddz. 95a – wg stanu z roku 1989 ; 6So, 4Db – pow. 11,68 ha – wiek 110 lat, zasobność ; $320\text{m}^3/\text{ha}$, 3740m^3 w całym wydzieleniu, oddz. 95a – wg stanu z roku 2011; 4So,5Db,1Gb – wiek 132 lata, zasobność; $267\text{m}^3/\text{ha}$, 3170m^3 w całym wydzieleniu. Biorąc pod uwagę fakt, że ówczesne metody inwentaryzacji zapasu dawały błędy ujemne do ok. 20%, można szacować, że w przeciągu okresu od 1989-2011 roku w wymienionych, przykładowych wydzieleniach nastąpiło: oddz. 94a : spadek zasobności d-stanu o ok. 919m^3 , tj. 32%, skład gatunkowy zmienił się na skutek wypadania So o 20% na korzyść udziału Db, oddz.95a ; spadek zasobności d-stanu o ok. 1318m^3 , tj.29%, skład gatunkowy zmienił się na skutek wypadania So o 20% na korzyść udziału Db i Gb. Powyższe, przykładowe dane liczbowe obrazują słaby stan sanitarny drzewostanów rezerwatu, tempo ich rozpadu, a także rozmiar zagrożeń dla głównego przedmiotu ochrony w rezerwacie. Ponadto należy zauważyć, że na terenie rezerwatu Brzeźniczka praktycznie nie występują odnowienia naturalne głównych gatunków lasotwórczych – So i Db. Miejsce po wypadających So i Db jest zajmowane przez naloty Gb lub gatunków lekko nasiennych. Dlatego zdaniem Nadleśnictwa, bardzo ważnym zagadnieniem dla drzewostanów rezerwatu stało się utrzymanie i wyprowadzenie założonych w sposób sztuczny w poprzednich latach, gniazd Db, Jd,Kl i innych gatunków lasotwórczych. Gniazda te, pomimo zaniedbań (brak zabiegów hodowlanych od kilkunastu lat) , są w dalszym ciągu do uratowania, lecz wymagają

pilnego wykonania zabiegów CP, TWP . Wyprowadzenie tych gniazd pozwoli na zachowanie, co najmniej udziału Db w stopniowo zamierającym drzewostanie głównym. Dlatego zaplanowane w Projekcie POR zadania hodowlane(CP) w wysokości ok. 9ha, są w tym zakresie przysłowiową „kroplą w morzu potrzeb” – gdy już w Planie na lata 1989-1998 rozmiar zadań w rezerwacie obliczono; 33,64 ha CP, 32,80ha PG, 56,17 ha trzebieży. Odrębnym zagadnieniem jest utrzymanie udziału So w drzewostanach rezerwatu – nie ma obecnie szans na naturalne odnawianie się So. W perspektywie najbliższych 10-leci, zachowanie udziału So wymagałoby wprowadzenia nowych pokoleń w sposób sztuczny.

Zagrożenia wewnętrzne obecnie w rezerwacie nie występują, ponieważ jego środowisko wykazuje wysoką stabilność, która jest charakterystyczna dla lasów zróżnicowanych gatunkowo i wiekowo. Obserwowane w rezerwacie ustępowanie sosny na rzecz grabu jest naturalnym zjawiskiem dla siedlisk grądowych (grądy są dominującymi siedliskami w rezerwacie) i z tych względów nie zakłada się w planie ochrony wprowadzania sosny do rezerwatu. Pomimo, że w rezerwacie znaczny udział mają drzewostany sosnowe sztucznego pochodzenia nie stwierdzono tu zagrożenia związanego z ich rozpadem, spowodowanym przez uszkodzenia grzybowe lub owadzie. Fragmenty drzewostanów sosnowych są częściowo zainfekowane przez grzyby korzeniowe: opieńkę i hubę korzeni, jednak rozmiar powodowanych przez te grzyby uszkodzeń jest niewiele większy od naturalnego. Masowo pojawiającego się w rezerwacie odnowienia grabu nie można uznać za zagrożenie. W niektórych fazach rozwojowych siedlisk grądowych jego dominacja ilościowa jest naturalna. W planie ochrony zaplanowano pielęgnację sztucznych odnowień na gniazdach, jako działania niezbędnego dla utrzymania właściwej ich struktury poziomej i pionowej;

- 3) *slaby stan sanitarny drzewostanów rezerwatu, a także prawdopodobne, intensywne nasilanie się negatywnych objawów, wskazuje na konieczność podjęcia działań z zakresu Ochrony Lasu. W ciągu ostatnich kilkunastu lat braku ingerencji gospodarczej w drzewostany rezerwatu, nastąpiły wypadki So i spadek jej udziału o ok. 20% . Biorąc po uwagę zaawansowany wiek d-stanów, silną defoliację koron, osłabienie przez patogeny grzybowe ,w zasadzie przesądzonym jest intensywne nasilanie się zjawiska wypadania starodzewi So. Rezerwat jest już obecnie, a perspektywie czasowej stanie się jeszcze większym „rezerwuarem” szkodników wtórnych zagrażających zarówno samym drzewostanom rezerwatu, jak i sąsiadującym z rezerwatem drzewostanom gospodarczym. Uniknięcie efektu przeobrażenia drzewostanów rezerwatu w „cementarzisko drzew” wymaga podjęcia zwalczania szkodników, np.: przez usuwanie z rezerwatu tzw. „drzew trocinowych”. Analogiczna sytuacja dotyczy starodzewi Db. Nadmienić należy również, że posusz był usuwany z rezerwatu jeszcze do roku 1998. Obecne ilości drewna martwego w*

rezerwacie, oraz opisywane pogorszenie stanu sanitarnego wskazuje na potrzebę działań w zakresie Ochrony Lasu.

Obserwowane w rezerwacie ustępowanie sosny na rzecz grabu jest naturalnym zjawiskiem dla siedlisk grądowych (grądy są dominującymi siedliskami w rezerwacie). Występowanie tego zjawiska jest jak najbardziej pożądane z punktu widzenia celu, dla ochrony którego rezerwat został uznany (kompleks wielogatunkowych zespołów leśnych o cechach naturalnych charakterystycznych dla Puszczy Kozienickiej). Z tych względów, nie zakłada się w planie ochrony ingerencji w naturalne procesy poprzez sztuczne wprowadzania sosny do rezerwatu czy też wycinanie tego gatunku. Podkreślenia wymaga również, że rezerwat położony jest w granicach dużego kompleksu leśnego zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, tworząc z nim jedną powiązaną całość. System ten stanowi wzajemnie uzupełniający się układ przestrzenny, pozwalający funkcjonować w jego obrębie najwyższej, po parkach narodowych, formie ochrony przyrody. Ochrona przyrody na tym terenie będzie skuteczna, jeżeli występujące zagrożenia będą rozpatrywane w kontekście całej przestrzeni środowiska przyrodniczego, jako jednej spójnej przestrzeni. Dzięki trwałości otaczających rezerwat lasów, możliwe jest utrzymanie zachodzących w nim procesów ekologicznych odpowiedzialnych za stabilności jego ekosystemów. Brak zagrożeń dla trwałości otaczających rezerwat lasów sprawia, że nie zachodzi w rezerwacie zagrożenie utraty jego celu ochrony. Obserwowane w rezerwacie pogarszanie się stanu sanitarnego lasu wraz z wiekiem drzewostanów jest naturalnym zjawiskiem (rezerwat tworzą drzewostany w starszych klasach wieku wchodzących już w stadium terminalne). W kwestii podejmowania działań w związku z wystąpieniem naturalnych czynników, jak np.: gradacja owadów, należy wskazać, co następuje. Ryzyko wystąpienia i skala zagrożenia ze strony czynników abiotycznych i biotycznych jest niezwykle trudna do przewidzenia, ze względu na ich niewielką przewidywalność i trudność w ocenie rozmiarów, w jakich mogą one wystąpić. W szczególności lasy narażone są na działanie coraz częściej zdarzających się w ostatnich latach ekstremalnych zjawisk atmosferycznych, głównie wiatrów, których wystąpienie jest nie do przewidzenia w danym roku. Z tych względów, zjawisko zagrożenia ze strony czynników naturalnych np.: owady czy wiatry nie posiada przymiotu faktycznej, rzeczywistej możliwości jej powstania, lecz tylko abstrakcyjnej możliwości wystąpienia takiej sytuacji w nieokreślonej przyszłości i w nieokreślonym rozmiarze. Przeprowadzenie oceny wpływu danego zjawiska na rezerwat, a co za tym idzie określenie działań zapobiegających skutkom, jakie może ono nieść za sobą, możliwe jest przy znanych jego rozmiarach, miejscu wystąpienia itp. Nie można rozpoznać uciążliwości zjawiska bez jednoznacznego sprecyzowania tego pojęcia, poprzez określenie choćby minimalnych rzeczywistych parametrów w tym zakresie. Konstruowanie planu ochrony, będącego aktem prawa miejscowego, wyłącznie na podstawie ogólnych przypuszczeń, mogłoby

doprowadzić do wydania błędnych przepisów prawa, które w skrajnych przypadkach mogłyby negatywnie wpływać na ochronę przyrody rezerwatu. W związku z powyższym, wskazanych w uwadze czynników, których już samo powstanie oraz zakres są trudne do przewidzenia, nie ujęto w samym zarządzeniu, a opisano je w sporządzonej na jego potrzeby dokumentacji. Zwrócić w tym miejscu należy również uwagę, na konstrukcję przepisów ustawy o ochronie przyrody i wydanego do tej ustawy aktu wykonawczego regulujących zasady opracowywania planu ochrony rezerwatu przyrody. Sporządzając ten dokument identyfikuje się i ocenia istniejące oraz potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne. Zagrożenia ocenia się w odniesieniu do całości przyrody oraz poszczególnych jej składników, biorąc pod uwagę ich wpływ w szczególności na naturalne procesy przyrodnicze, siedliska przyrodnicze, ekosystemy, siedliska oraz populacje roślin, zwierząt lub grzybów czy też różnorodność ekosystemów. Prawodawca konstruując przepisy prawa w takiej formie, zawęził zakres niezbędnych do wykonania prac oraz przepisów definiowanych w planie ochrony, do czynności, których zakres jest mierzalny, tj. daje się zidentyfikować na tyle dokładnie, że w oparciu o pozyskane dane możliwe jest określenie sposobu wykonania czynności, aby zminimalizować lub wyeliminować negatywne następstwa danego zjawiska. Istotną kwestią mającą wpływ na planowanie działań w rezerwacie, jest ocena występujących zaburzeń w naturalnym jego układzie, dająca odpowiedź czy stanowią one zagrożenie dla ekosystemu rezerwatu. Może okazać się, że z uwagi na zróżnicowane, bogate i w miarę naturalne środowisko rezerwatu, dany czynnik naturalny nie będzie ujemnie wpływać na jego przyrodę. W wielu przypadkach stanowią one bowiem niezbędny element funkcjonowania ekosystemów. Należy również wskazać, że przepisy planu ochrony nie wykluczają, w sytuacji powstania zagrożenia dla walorów przyrodniczych rezerwatu, prawa ubiegania się o stosowne zezwolenie wydawane przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w trybie art. 15 ust. 4 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody;

- 4) *Nie uwzględnienie w Projekcie zagrożeń pożarowych powoduje jego niezgodność z przepisami prawa w zakresie ochrony p.poż. : Ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 z późniejszymi zmianami); Ustawy o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 178, poz. 1380 z późniejszymi zmianami) i wydanych na ich podstawie przepisów wykonawczych, tj.: Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 07.06.2010 r. (Dz. U. Nr 109, poz. 719) w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów; Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 09.07.2010 r. (Dz. U. Nr 137, poz. 92) zmieniające rozporządzenie z dnia 22 marca 2006r. (Dz. U. Nr 58, poz. 405 i Nr 82, poz. 573) w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów. Zadania zawartymi w PUL Nadleśnictwa, Ustawą Prawo Ochrony Środowiska (Art. 127). Drzewostany rezerwatu Brzeźniczka, podobnie jak cały*

teren Nadleśnictwa Kozienice znajdują się I strefie zagrożenia pożarowego, dlatego zabezpieczenie p.poż. ma tutaj znaczenie priorytetowe. Na chwilę obecną, wszystkie dawne drogi leśne przechodzące przez teren rezerwatu są zarośnięte nalotami, Gb, co uniemożliwia wykorzystanie ich w przypadku ewentualnego wystąpienia konieczności prowadzenia akcji gaśniczych. Sprawa zabezpieczenia p.poż. terenu rezerwatu została pominięta w Projekcie.

Na terenie rezerwatu przyrody obowiązują ograniczenia, które zostały zdefiniowane w art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, jako zamknięty katalog zakazów. Ustawodawca uchwalając ten przepis wskazał równolegle, poprzez art. 15 ust. 2 tej ustawy, że pomimo wielkiej wagi, jaką należy przywiązywać do kwestii ochrony przyrody, to jednak w pewnych sytuacjach, takich jak prowadzenie akcji ratowniczej bądź podejmowanie działań mających na celu utrzymanie terenu w stanie niezagrażającym bezpieczeństwu, konieczne jest wysunięcie na plan pierwszy ochrony ludzi, w szczególności ich zdrowia i życia czy też mienia. W chwili zaistnienia na obszarze rezerwatu sytuacji, która stwarza zagrożenie dla zdrowia, życia czy też mienia ludzi, zwolnienie od obowiązujących zakazów wynika bezpośrednio z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody i nie wymaga konkretyzacji w żadnej innej formie. Pożary lasów, ze względu na swe niespodziewane powstanie i szybkie rozprzestrzenianie się, mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia wielu osób oraz mogą zagrażać mieniu w wielkich rozmiarach. Przeciwdziałanie powstaniu pożaru czy też podejmowanie działań ratowniczych w sytuacji powstania pożaru lasu są, w rozumieniu art. 163 § 1 ustawy Kodeks Karny, czynnościami związanym z bezpieczeństwem powszechnym. Z chwilą zajścia sytuacji bezpośredniego zagrożenia pożarowego, utrzymanie dróg przeciwpożarowych ma istotne znaczenie dla zapewnienia właściwego bezpieczeństwa powszechnego. Z tych względów, wprowadzenie w planie ochrony regulacji dotyczących działań przeciwpożarowych stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym;

5) podobnie zostały pominięte w Projekcie zdania związane z zabezpieczeniem bezpieczeństwa publicznego. Występująca w rezerwacie bardzo duża ilość suchych drzew powoduje, że stanowią one zagrożenie dla ruchu po drogach w sąsiedztwie rezerwatu, a także dla osób poruszających się szlakiem turystycznym. Koniecznym jest zaplanowanie systematycznych przeglądów takich terenów oraz wycinanie drzew mogących stanowić potencjalne zagrożenia(temat ten został w Projekcie określony jako wynikający z innych przepisów).

Na terenie rezerwatu przyrody obowiązują ograniczenia, które zostały zdefiniowane w art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, jako zamknięty katalog zakazów. Ustawodawca uchwalając ten przepis wskazał równolegle, poprzez art. 15 ust. 2 tej ustawy, że pomimo wielkiej wagi, jaką należy przywiązywać do kwestii ochrony przyrody, to jednak w pewnych sytuacjach, takich jak prowadzenie

akcji ratowniczej bądź podejmowanie działań mających na celu utrzymanie terenu w stanie niezagrożającym bezpieczeństwu, konieczne jest wysunięcie na plan pierwszy ochrony ludzi, w szczególności ich zdrowia i życia czy też mienia. W chwili zaistnienia na obszarze rezerwatu sytuacji, która stwarza zagrożenie dla zdrowia, życia czy też mienia ludzi, zwolnienie od obowiązujących zakazów wynika bezpośrednio z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody i nie wymaga konkretyzacji w żadnej innej formie. Należy zatem uznać, że utrzymywanie bezpieczeństwa użytkowników dróg biegnących wzdłuż rezerwatu jest dopuszczone bezpośrednio przez ustawę o ochronie przyrody i nie może być normowane planem ochrony. Wprowadzenie w planie ochrony przepisu dotyczącego działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym;

6) *załącznik do projektu zawiera mapę obszarów udostępnionych dla celów naukowych edukacyjnych i turystycznych, w tym z naniesieniem przebiegu turystycznego szlaku rowerowego przebiegającego przez teren rezerwatu. Brak jednak jest konsekwencji w planowaniu, ponieważ szlak ten (podobnie jak inne drogi przebiegające przez rezerwat) jest obecnie mocno zarosnięty nalotami Gb i gat lekko nasiennych – w okresie letnim korony podrostów całkowicie „zamykają” szlak powodując jego nieprzejezdnosc. Brak jest również wymaganej dla szlaku nawierzchni drogi. Utrzymanie w/w szlaku wymaga zaplanowania usuwania nalotów w sąsiedztwie szlaku, a także wykonania modernizacji nawierzchni. Brak zaplanowania w/w czynności uniemożliwia korzystanie ze szlaku.*

Wprowadzono do projektu planu ochrony zapis mówiący o utrzymywaniu istniejącego w rezerwacie szlaku;

7) *załącznik nr 10 do projektu zawiera Mapę ustaleń i wskazań z oznaczeniem projektowanej otuliny rezerwatu. Nadmienić należy, że teren rezerwatu otaczają drzewostany gospodarcze Nadleśnictwa Kozienice i Zwoleń objęte już licznymi formami ochrony przyrody : Kozienicki Park Krajobrazowy, Obszary Natura 2000 : Puszcza Kozienicka i Ostoja Kozienicka. Dlatego w opinii Nadleśnictwa, brak jest tutaj jakichkolwiek przesłanek, potrzeb i merytorycznych podstaw do projektowania otuliny(jest to nadinterpretacją ze strony Projektanta).*

Plan ochrony nie jest aktem prawnym, którym można wyznaczyć otulinę rezerwatu i z tych względów nie stanowi ona przedmiotu postępowania prowadzonego w ramach jego procedowania. Wskazany w uwadze zapis dotyczy wskazań do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W związku z brakiem zagrożenia utraty trwałości otaczających rezerwat lasów, odstąpiono od określania w stosunku do nich wskazań do dokumentów planistycznych (rezerwat położony jest w granicach dużego kompleksu leśnego

zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, stanowiącego swojego rodzaju otulinę chroniącą go przed zagrożeniami zewnętrznymi). Uwzględniając wniesioną uwagę preredagowano w tej części treść planu ochrony tj. wymieniono działki ewidencyjne, których przepis ten dotyczy;

- 8) *oparcie Projektu na przestarzałych opracowaniach wykonywanych przez KRAMEKO budzi uzasadnione wątpliwości (ze względu na ich wadliwość , plany ochrony wykonane przez KRAMEKO nie zostały wykorzystane).*

Projekt planu ochrony nie został oparty na wymienionym w uwadze opracowaniu, gdyż na jego potrzeby sporządzono nową dokumentację, w oparciu o przeprowadzone prace terenowe i kameralne. Wymienione opracowanie zostało wykorzystane przy sporządzaniu projektu planu ochrony;

- 9) *pominięto w Projekcie problematykę występowania w rezerwacie gatunków obcych (szczególnie Db cz). Poprzez błędy z lat ubiegłych wprowadzono do d-stanów rezerwatu dąb czerwony – obecnie niektóre egzemplarze mogą już wchodzić w owocowanie i występuje konieczność pilnej ich eliminacji, celem zabezpieczenia rezerwatu i sąsiednich d-stanów przed ekspansją Dbcz.*

W dokumentacji sporządzonej na potrzeby projektu planu ochrony wykazano obecność w rezerwacie wskazanego w uwadze gatunku. Przeprowadzona w tej kwestii analiza nie wykazała dużej jego liczebności. Gatunek ten występuje sporadycznie w wydz. 84 b, i nie wykazuje oznak ekspansji;

- 10) *w przedmiotowych projektach zarządzeń zostały zmodyfikowane cele ochrony poszczególnych rezerwatów w stosunku do celów ochrony jakie ustanowiono na etapie ich tworzenia. Nadleśnictwo nie podejmuje się jednak polemiki w tym zakresie i nie wnosi zastrzeżeń do obecnie sformułowanych celów ochrony.*

Plan ochrony nie zmienia celu ochrony rezerwatu określonego Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 10 kwietnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody Brzeźniczka (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 3951), a zaplanowane w nim działania ukierunkowane są na jego utrzymanie. Wskazać ponadto należy, że ustawodawca nie przyznał upoważnienia do zmiany celu ochrony rezerwatu planem ochrony;

- 11) *w opinii Nadleśnictwa uzupełnienia wymaga załącznik nr 2 dotyczący zaplanowanych działań ochronnych na obszarach ochrony czynnej poszczególnych rezerwatów. W przedmiotowym załączniku brak jest sprecyzowania, kto ma wykonywać przedmiotowe działania ochronne oraz sposobów sfinansowania ich wykonania. Zauważamy również pewną niekonsekwencję planowania, gdyż część zapisów zawartych w załączniku nr 1 dotyczących sposobów eliminacji zagrożeń lub ich ograniczenia oraz ich skutków, nie znalazło przełożenia na zaplanowane*

działania ochronne opisane w załączniku nr 2. Ponadto w naszej opinii zakres zaplanowanych działań ochronnych z zakresu hodowli lasu tj. zabiegów o charakterze czyszczeń późnych i trzebieży, nie jest adekwatny do potrzeb drzewostanów w poszczególnych rezerwatach.

W związku z tym, że plan ochrony nie obejmuje zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 nie ma podstaw do podawania w nim informacji o podmiotach odpowiedzialnych za wykonanie działań ochronnych. Koszt działań ochronnych będzie finansowany z różnych źródeł i nie ma podstaw do ich definiowania w treści planu ochrony. Przeprowadzone na potrzeby sporządzenia projektu planu inwentaryzacje wykazały, że w rezerwacie panują właściwe warunki przyrodnicze, dzięki czemu działalność człowieka może być w nim ograniczona do minimum. Przyjęta koncepcja ochrony zakłada pierwszeństwo dla naturalnych procesów bez przesądzania o formie ochrony na przyszłość. Założoną rolą tego działania jest utrzymanie rezerwatu, jako miejsca, w którym część siedlisk Puszczy Kozienskiej będzie chroniona wraz z zachodzącymi w nich naturalnymi procesami tj. będzie kształtowana przez naturalne procesy przy minimalnej ingerencji człowieka. Rezerwat będzie mógł pełnić funkcję swojego rodzaju skali porównawczej pomiędzy drzewostanami kształtowanymi przez gospodarkę leśną i naturalne procesy. Ochrona czynna o charakterze stabilizacyjnym będzie polegać na prowadzeniu w ograniczonym zakresie zabiegów pielęgnacyjnych, przy założeniu, że działalność człowieka powinna zostać tutaj ograniczona do niezbędnego minimum i polegać na prowadzeniu zabiegów jedynie tam, gdzie jest to konieczne. Ochrona o charakterze zachowawczym będzie polegać na wyłączeniu rezerwatu z ingerencji człowieka i zaprzestaniu działań ochronnych na czas obowiązywania planu ochrony, tak by dać pierwszeństwo procesom naturalnym, zachodzącym w przyrodzie. Założono, że istnieje jednak możliwość zmiany sposobu postępowania w każdym momencie, gdy będzie wymagała tego niekorzystna sytuacja, trudna obecnie do przewidzenia (wystąpienie zdarzeń wymagające podjęcia działań ochronnych). Zdiagnozowane zagrożenia znajdują swoje odzwierciedlenie w działaniach ochronnych czy też wskazaniach do zagospodarowania przestrzennego;

12) brak odniesienia się do zagadnień związanych z ochroną przeciwpożarową. Drzewostany w rezerwatach podobnie jak cały teren Nadleśnictwa Kozienskie znajdują się w I strefie zagrożenia pożarowego (najwyższy stopień zagrożenia), stąd aspekt zagrożeń pożarowych jest sprawą priorytetową.

Na terenie rezerwatu przyrody obowiązują ograniczenia, które zostały zdefiniowane w art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, jako zamknięty katalog zakazów. Ustawodawca uchwalając ten przepis wskazał równolegle, poprzez art. 15 ust. 2 tej ustawy, że pomimo wielkiej wagi, jaką należy przywiązywać do kwestii ochrony przyrody, to jednak w pewnych sytuacjach, takich jak prowadzenie akcji ratowniczej bądź podejmowanie działań mających na celu utrzymanie terenu w stanie

niezagrożającym bezpieczeństwu, konieczne jest wysunięcie na plan pierwszy ochrony ludzi, w szczególności ich zdrowia i życia czy też mienia. W chwili zaistnienia na obszarze rezerwatu sytuacji, która stwarza zagrożenie dla zdrowia, życia czy też mienia ludzi, zwolnienie od obowiązujących zakazów wynika bezpośrednio z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody i nie wymaga konkretyzacji w żadnej innej formie. Pożary lasów, ze względu na swe niespodziewane powstanie i szybkie rozprzestrzenianie się, mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia wielu osób oraz mogą zagrażać mieniu w wielkich rozmiarach. Przeciwdziałanie powstaniu pożaru czy też podejmowanie działań ratowniczych w sytuacji powstania pożaru lasu są, w rozumieniu art. 163 § 1 ustawy Kodeks Karny, czynnościami związanym z bezpieczeństwem powszechnym. Z chwilą zajścia sytuacji bezpośredniego zagrożenia pożarowego, utrzymanie dróg przeciwpożarowych ma istotne znaczenie dla zapewnienia właściwego bezpieczeństwa powszechnego. Z tych względów wprowadzenie w planie ochrony regulacji dotyczących działań przeciwpożarowych stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym;

13) brak jest odniesień do stanu sanitarnego (zdrowotnego) drzewostanów, w tym w szczególności w rezerwatach gdzie zachowanie drzewostanów pozostało celem ochrony. Drzewostany w rezerwatach podobnie jak inne drzewostany na terenie Nadleśnictwa, w ostatnich latach są nękane przez różne czynniki szkodo twórcze, w tym abiotyczne: huragany, susze, podtopienia. Biotyczne: gradacje występowania chrabąszczy oraz kornika ostro zębego, szkodniki wtórne jodły i dębu, patogeny grzybowe: zamieranie dębu i jesionu, organizmy pasożytnicze, jemiola i wiele innych. W 20 – letniej perspektywie należy przewidywać, że stan sanitarny może się znacznie pogorszyć, stąd wskazane jest identyfikowanie potencjalnych zagrożeń w trakcie planowania działań ochronnych z zakresu hodowli i ochrony lasu, które mogłyby ograniczyć niekorzystne procesy zachodzące w drzewostanach rezerwatu.

Obserwowane w rezerwacie ustępowanie jednych gatunków na rzecz innych jest naturalnym zjawiskiem dla siedlisk rezerwatu, w szczególności grądowych (grądy są dominującymi siedliskami w rezerwacie). Występowanie tego zjawiska jest jak najbardziej pożądane z punktu widzenia celu, dla ochrony którego rezerwat został uznany (kompleks wielogatunkowych zespołów leśnych o cechach naturalnych charakterystycznych dla Puszczy Kozińskiej). Z tych względów, nie zakłada się w planie ochrony ingerencji w naturalne procesy np.: poprzez sztuczne wprowadzanie gatunków lasotwórczych do rezerwatu czy też wycinanie zamierających starych drzew. Podkreślenia wymaga również, że rezerwat położony jest w granicach dużego kompleksu leśnego zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, tworząc z nim jedną powiązaną całość. System ten stanowi wzajemnie uzupełniający się układ przestrzenny, pozwalający funkcjonować w jego obrębie najwyższej, po parkach

narodowych, formie ochrony przyrody. Ochrona przyrody na tym terenie będzie skuteczna, jeżeli występujące zagrożenia będą rozpatrywane w kontekście całej przestrzeni środowiska przyrodniczego, jako jednej spójnej przestrzeni. Dzięki trwałości otaczających rezerwat lasów, możliwe jest utrzymanie zachodzących w nim procesów ekologicznych odpowiedzialnych za stabilności jego ekosystemów. Brak zagrożeń dla trwałości otaczających rezerwat lasów sprawia, że nie zachodzi w rezerwacie zagrożenie utraty jego celu ochrony. Obserwowane w rezerwacie pogarszanie się stanu sanitarnego lasu wraz z wiekiem drzewostanów jest naturalnym zjawiskiem (rezerwat tworzą drzewostany w starszych klasach wieku wchodzących już w stadium terminalne). W kwestii podejmowania działań w związku z wystąpieniem naturalnych czynników, jak np.: gradacja owadów, należy wskazać, co następuje. Ryzyko wystąpienia i skala zagrożenia ze strony czynników abiotycznych i biotycznych jest niezwykle trudna do przewidzenia, ze względu na ich niewielką przewidywalność i trudność w ocenie rozmiarów, w jakich mogą one wystąpić. W szczególności lasy narażone są na działanie coraz częściej zdarzających się w ostatnich latach ekstremalnych zjawisk atmosferycznych, głównie wiatrów, których wystąpienie jest nie do przewidzenia w danym roku. Z tych względów, zjawisko zagrożenia ze strony czynników naturalnych np.: owady czy wiatry nie posiada przymiotu faktycznej, rzeczywistej możliwości jej powstania, lecz tylko abstrakcyjnej możliwości wystąpienia takiej sytuacji w nieokreślonej przyszłości i w nieokreślonym rozmiarze. Przeprowadzenie oceny wpływu danego zjawiska na rezerwat, a co za tym idzie określenie działań zapobiegających skutkom, jakie może ono nieść za sobą, możliwe jest przy znanych jego rozmiarach, miejscu wystąpienia itp. Nie można rozpoznać uciążliwości zjawiska bez jednoznacznego sprecyzowania tego pojęcia, poprzez określenie choćby minimalnych rzeczywistych parametrów w tym zakresie. Konstruowanie planu ochrony, będącego aktem prawa miejscowego, wyłącznie na podstawie ogólnych przypuszczeń, mogłoby doprowadzić do wydania błędnych przepisów prawa, które w skrajnych przypadkach mogłyby negatywnie wpływać na ochronę przyrody rezerwatu. W związku z powyższym, wskazanych w uwadze czynników, których już samo powstanie oraz zakres są trudne do przewidzenia, nie ujęto w samym zarządzeniu, a opisano je w sporządzonej na jego potrzeby dokumentacji. Zwrócić w tym miejscu należy również uwagę, na konstrukcję przepisów ustawy o ochronie przyrody i wydanego do tej ustawy aktu wykonawczego regulujących zasady opracowywania planu ochrony rezerwatu przyrody. Sporządzając ten dokument identyfikuje się i ocenia istniejące oraz potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne. Zagrożenia ocenia się w odniesieniu do całości przyrody oraz poszczególnych jej składników, biorąc pod uwagę ich wpływ w szczególności na naturalne procesy przyrodnicze, siedliska przyrodnicze, ekosystemy, siedliska oraz populacje roślin, zwierząt lub grzybów czy też różnorodność ekosystemów. Prawodawca konstruując przepisy prawa w takiej formie, zawęził zakres niezbędnych do wykonania prac oraz przepisów definiowanych w planie ochrony, do czynności, których zakres jest mierzalny, tj. daje się zidentyfikować na tyle dokładnie, że w oparciu o pozyskane dane możliwe jest

określenie sposobu wykonania czynności, aby zminimalizować lub wyeliminować negatywne następstwa danego zjawiska. Istotną kwestią mającą wpływ na planowanie działań w rezerwacie, jest ocena występujących zaburzeń w naturalnym jego układzie, dająca odpowiedź czy stanowią one zagrożenie dla ekosystemu rezerwatu. Może okazać się, że z uwagi na zróżnicowane, bogate i w miarę naturalne środowisko rezerwatu, dany czynnik naturalny nie będzie ujemnie wpływać na jego przyrodę. W wielu przypadkach stanowią one bowiem niezbędny element funkcjonowania ekosystemów. Należy również wskazać, że przepisy planu ochrony nie wykluczają, w sytuacji powstania zagrożenia dla walorów przyrodniczych rezerwatu, prawa ubiegania się o stosowne zezwolenie wydawane przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w trybie art. 15 ust. 4 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody;

14) brak odniesienia się do zagadnień związanych z zachowaniem bezpieczeństwa publicznego, w szczególności ma to znaczenie dla rezerwatów, wzdłuż których przebiegają szlaki komunikacyjne (drogi wojewódzkie) o wysokim natężeniu ruchu. Obecność starych drzew występujących na terenie rezerwatu w bezpośrednim sąsiedztwie przedmiotowych dróg, stanowi stale, śmiertelne, zagrożenie dla uczestników ruchu, co wymaga zaplanowania pilnych rozwiązań systemowych. Mniejszym zakresie, lecz również niezwykle istotnym, przedmiotowa tematyka dotyczy szlaków turystycznych przebiegających przez rezerwaty lub występuje infrastruktura turystyczna. Obecność takich obiektów wymaga zwrócenia uwagi na konieczność zachowania bezpieczeństwa publicznego. W naszej opinii, powyższa problematyka ma znaczenie priorytetowe i nie może podlegać zaniechaniu.

Na terenie rezerwatu przyrody obowiązują ograniczenia, które zostały zdefiniowane w art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, jako zamknięty katalog zakazów. Ustawodawca uchwalając ten przepis wskazał równoległe, poprzez art. 15 ust. 2 tej ustawy, że pomimo wielkiej wagi, jaką należy przywiązywać do kwestii ochrony przyrody, to jednak w pewnych sytuacjach, takich jak prowadzenie akcji ratowniczej bądź podejmowanie działań mających na celu utrzymanie terenu w stanie niezagrażającym bezpieczeństwu, konieczne jest wysunięcie na plan pierwszy ochrony ludzi, w szczególności ich zdrowia i życia czy też mienia. W chwili zaistnienia na obszarze rezerwatu sytuacji, która stwarza zagrożenie dla zdrowia, życia czy też mienia ludzi, zwolnienie od obowiązujących zakazów wynika bezpośrednio z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody i nie wymaga konkretyzacji w żadnej innej formie. Należy zatem uznać, że utrzymywanie bezpieczeństwa użytkowników dróg biegnących wzdłuż rezerwatu, czy też szlaków turystycznych jest dopuszczone bezpośrednio przez ustawę o ochronie przyrody i nie może być normowane planem ochrony. Wprowadzenie w planie ochrony przepisu dotyczącego działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym;

15) *brak odniesienia się do problematyki neofityzacji i występowania gatunków obcych na terenie rezerwatu, a także brak analizy zgodności zapisów z obowiązującym PZO dla obszarów Natura 2000, w których rezerwaty się znajdują.*

Analiza pod kątem zgodności planu ochrony rezerwatu i planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 została przedstawiona w dokumentacji sporządzonej na potrzeby ustanowienia planu ochrony. W treści samego zarządzenia takiej analizy się nie przedstawia. Flora rezerwatu charakteryzuje się stosunkowo wysokim stopniem naturalności, gatunki synantropijne występują w bardzo niewielkich ilościach, głównie przy granicach oraz przy drodze gruntowej przecinającej rezerwat. Nie odnotowano żadnych gatunków inwazyjnych poza niecierpkim drobnokwiatowym, który nie osiąga tu dużej liczebności, oraz dębem czerwonym, występującym sporadycznie;

16) *usankcjonowanie w nowym zarządzeniu i planie ochrony dla rezerwatu fragmentu drogi w oddz. 97-c, 120-g, do wykorzystania jej jako drogi gospodarczej, dojazdu przeciwpożarowego, oraz szlaku turystycznego oraz wykonania rutynowych zabiegów związanych z jej utrzymaniem.*

W planie ochrony można regulować sposób wprowadzania odstępstw jedynie od zakazów, w stosunku, do których ustawodawca w sposób wyraźny zaznaczył taką ewentualność. Ustalona przez ustawę o ochronie przyrody delegacja, nie upoważnia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie do regulowania, poprzez plan ochrony, kwestii wskazywania na obszarze rezerwatu dróg dopuszczonych do ruchu kołowego czy też wyznaczania szlaków. Zastosowanie w tej sprawie przepisu dającego upoważnienie do sporządzenia planu ochrony, byłoby nieuprawnionym rozszerzeniem oraz nadinterpretacją tej regulacji prawnej. Z tego względu, umieszczenie w planie ochrony zapisu dotyczącego zniesienia określonego dla rezerwatu zakazu ruchu pojazdów czy też pieszego, stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym. Zgodnie z przepisem art. 15 ust. 1 pkt 15 i 18 ustawy o ochronie przyrody regionalni dyrektorzy ochrony środowiska mogą wskazywać w rezerwacie drogi dopuszczone do ruchu oraz wyznaczać szlaki w drodze odrębnego zarządzenia. W kwestii utrzymania dróg przeciwpożarowych należy wskazać. W chwili zaistnienia na obszarze rezerwatu sytuacji, która stwarza zagrożenie dla zdrowia, życia czy też mienia ludzi, zwolnienie od obowiązujących zakazów wynika bezpośrednio z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody i nie wymaga konkretyzacji w żadnej innej formie. Pożary lasów, ze względu na swe niespodziewane powstanie i szybkie rozprzestrzenianie się, mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia wielu osób oraz mogą zagrażać mieniu w wielkich rozmiarach. Przeciwdziałanie powstaniu pożaru czy też podejmowanie działań ratowniczych w sytuacji powstania pożaru lasu są, w rozumieniu art. 163 § 1 ustawy Kodeks Karny, czynnościami związanym z bezpieczeństwem powszechnym. Z chwilą zajścia sytuacji bezpośredniego zagrożenia pożarowego, utrzymanie dróg przeciwpożarowych ma istotne

znaczenie dla zapewnienia właściwego bezpieczeństwa powszechnego. Z tych względów wprowadzenie w planie ochrony regulacji dotyczących działań przeciwpożarowych stanowiłoby wykroczenie poza ramy ustawowego upoważnienia, czyniąc z mocy prawa takie zarządzenie nieważnym.

3. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu.

Zapis wprowadzający ustalenia do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W naszej opinii zapis ten jest zbyt ogólny, ponieważ obszar w obrębie 500 m od granic rezerwatu nie stanowi otuliny rezerwatu, a większość rezerwatów przyrody znajduje się w zwartych kompleksach leśnych, gdzie nie ma potrzeby ustanawiania dodatkowego obszaru stanowiącego otulinę i nie podejmuje się działań mogących przyczynić się do zmiany stosunków wodnych w sposób mogący negatywnie wpływać na rezerwat. Ponadto sposób przeznaczenia i użytkowania gruntów w okresie 20 lat, na jaki ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu, może się zmienić od dotychczasowego, co wynika z bieżących potrzeb gospodarki leśnej oraz zapisów w planie urządzania lasu dla nadleśnictwa. W związku z powyższym w naszej ocenie nie ma podstaw do sztywnego zapisu 500 m od granicy rezerwatu.

Plan ochrony nie jest aktem prawnym, którym można wyznaczyć otulinę rezerwatu i z tych względów nie stanowi ona przedmiotu postępowania prowadzonego w ramach jego procedowania. Wskazany w uwadze zapis dotyczy wskazań do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W związku z brakiem zagrożenia utraty trwałości otaczających rezerwat lasów, odstąpiono od określania w stosunku do nich wskazań do dokumentów planistycznych (rezerwat położony jest w granicach dużego kompleksu leśnego zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, stanowiącego swojego rodzaju otulinę chroniącą go przed zagrożeniami zewnętrznymi). Uwzględniając wniesioną uwagę preredagowano w tej części treść planu ochrony tj. wymieniono działki ewidencyjne, których przepis ten dotyczy.

Projekt planu ochrony został przesłany Radzie Gminy Pionki, celem zaopiniowania.

Rada Gminy pozytywnie zaopiniowała projekt planu ochrony uchwałą nr XLIV/244/2018 z dnia 21 sierpnia 2018 r.

Projekt zarządzenia został uzgodniony przez Wojewodę Mazowieckiego.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt planu ochrony będzie oddziaływał:

- 1) na Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na właściciela rezerwatu;
- 3) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty, które znajdują się lub znajdują w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia jako akt prawa miejscowego podlega:

- 1) na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim;
- 2) na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zaopiniowaniu przez właściwą miejscowo radę gminy;
- 3) na podstawie art. 19 ust. 1 a ustawy o ochronie przyrody procedurze udziału społeczeństwa przewidzianej przez ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia pociągnie za sobą skutki finansowe dla budżetu państwa w wysokości około 200 000 zł w przeciągu 20 lat obowiązywania planu ochrony, które wynikać będą z realizacji działań ochronnych zaprojektowanych w planie ochrony. Mogą być one finansowane w szczególności ze środków pochodzących z:

- 1) budżetu państwa na zasadach ustalonych przez ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.);

2) ubiegania się o pozyskanie środków finansowych z Narodowego lub/i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy w projekcie zarządzenia z uwagi na ograniczony zakres prac jak również realizacja ich na przestrzeni 20 lat nie będą miały znaczącego wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja objęta przedmiotowym zarządzeniem jest objęta prawem UE. Zarządzenie swym zakresem obejmuje: teren objęty ochroną w ramach sieci Natura 2000 specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) na podstawie Dyrektywy Unii Europejskiej 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny Puszcza Kozienicka PLH 140035 oraz dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków, w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, jako specjalny obszar ochrony ptaków Ostoja Kozienicka PLB 140013. Projekt zarządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.